

ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 67 (1040) - С. 156-158. Бібліогр.: 5 назв.

В статье исследуются актуальные проблемы конкурентоспособности, как составной экономической безопасности предприятия

Ключевые слова: конкурентоспособность, экономическая безопасность, рынок, оценка

The issues of the day of competitiveness are probed in the article, as to component economic security of enterprise

Keywords: competitiveness, economic security, market, estimation

УДК 658

О.І. ЛИННИК, канд.екон.наук, доц., НТУ «ХПІ»;

Н.В. АРТЕМЕНКО, ст. викладач, НТУ «ХПІ»

СТРАТЕГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ФАКТОР ЗМЕНШЕННЯ ВПЛИВУ ЗОВНІШНІХ ТА ВНУТРІШНІХ ЗАГРОЗ

Розкрито сутність поняття «корпоративна економічна безпека» та «стратегія корпоративної економічної безпеки», виділені їх основні складові, розглянуто визначення внутрішніх та зовнішніх загроз підприємству, розроблені основні шляхи запобігання внутрішнім загрозам, які будуть спрямовані на досягнення основної мети – зміцнення рівня економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, корпоративна безпека, зовнішні та внутрішні загрози, стійкість, стратегія економічної безпеки, економічне зростання.

Вступ. У справжніх умовах нестабільності, суперечливості реформаційних процесів одним з найважливіших завдань науки і практики стає розробка і реалізація системи корпоративної економічної безпеки. Промислові підприємства змушені адаптуватися до умов політичної та соціально-економічної нестабільності і вести пошук адекватних рішень найскладніших проблем і шляхів зниження загроз своєму функціонуванню. Катастрофічне старіння виробничих фондів і технологій, нестача фінансових ресурсів, особливо оборотних коштів, розрив коопераційних зв'язків поставили на межу виживання багато економічних суб'єктів, в тому числі промислові підприємства. Для багатьох економічних суб'єктів гострою проблемою стала висока криміналізація суспільства та економіки.

Проблема створення системи економічної безпеки, здатної забезпечити зниження рівня загроз у ключових фінансово-економічних сферах діяльності, постала перед більшістю промислових підприємств України.

© О.І. Линник, Н.В. Артеменко, 2013

ISSN 2079-0767. Вісник НТУ «ХПІ». 2013. № 67 (1040)

159

Як це не дивно, в офіційних документах відсутнє поняття економічної безпеки підприємства (організації, юридичної особи). В певній мірі це відображає ставлення держави до підприємництва. Що ж таке безпека взагалі? У Законі України «Про основи національної безпеки України» дано такі визначення: «Безпека - стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз».

«Національні інтереси (життєво важливі інтереси) - життєво важливі матеріальні, інтелектуальні і духовні цінності Українського народу як носія

суверенітету і єдиного джерела влади в Україні, визначальні потреби суспільства і держави, реалізація яких гарантує державний суверенітет України та її прогресивний розвиток». «Загрози безпеці - наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України» [1].

Відзначимо, що якщо просто за змістом підставити поняття «загроза» і «життєво важливі інтереси» в первинне визначення безпеки, то вийде, що «безпека є стан, в якому забезпечені існування і можливості прогресивного розвитку». Чому так важливо дати визначення основних термінів - безпеки або економічної безпеки підприємства (ЕБП)? Фактично визначення безпеки говорить про ідеологію, яка закладається в теорію безпеки і потім втілюється на практиці. У літературі, дослідженнях на тему безпеки дано достатню кількість визначень, як безпеки, так і економічної безпеки, корпоративної економічної безпеки підприємств. Кожне з цих визначень, безумовно, має право на існування і є, по суті, найбільш концентрованим вираженням поглядів кожного автора на саме поняття безпеки, а також на діяльність по забезпеченню безпеки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження теоретичних і практичних аспектів забезпечення безпеки розвитку суб'єктів господарювання знайшли відображення у працях вітчизняних та зарубіжних науковців – В.І. Мунтіяна [7], З.В. Герасимчука та Н.С. Вавдіюка [4], З.В. Берези [2], О.С. Власюка[3], С.М. Ільашенка[5], П.Я. Кравчука[6], В.Я. Нусінова[8], В.І. Франчука[8], І.І. Цигилика[10].

У працях вітчизняних та зарубіжних науковців багато уваги приділяється розгляду питання економічної безпеки підприємства.

Серед зарубіжних учених проблему економічної безпеки підприємства досліджують: Бендіков М. А. [11], Є.А. Олейников [12], В. Шликов [13], В.І. Ярочкін [14] та ін.

Вагомий внесок у дослідження проблеми економічної безпеки підприємства зробили вітчизняні вчені: Кузенко Т.Б. [15], Козаченко Г.В., Ляшенко О. М., В.П. Пономарьов [16], С.Ф. Покропивний [17], С.М. Іл'яшенко [5].

Проте єдиного погляду щодо трактування поняття «економічної безпеки підприємства» та визначення його сутності на сьогодні в економічній літературі немає. Однак, на думку більшості фахівців, теоретико-методологічні засади

оцінки та забезпечення безпеки розвитку підприємства розроблені ще не в достатній мірі.

Існують різні точки зору щодо визначення поняття «корпоративна економічна безпека», що зумовлюють необхідність подальшого вдосконалення понятійного апарату безпечного функціонування суб'єктів господарювання. Додаткової уваги потребує дослідження системи корпоративної безпеки підприємства та ідентифікації небезпечних явищ, які виникають в процесі управління промисловим підприємством.

Питання корпоративної економічної безпеки підприємства в останні роки отримали розвиток і активно вивчаються багатьма авторами: А. С. Соснін, П. Я. Пригунов [18], О. Я. Кравчук та П. Я. Кравчук [19], Ільяшенко С.М. [5] Цигилик І. І. [10] Франчук В.І. [9].

Мета дослідження. Розкрити сутність корпоративної безпеки підприємства, визначити стратегію корпоративної економічної безпеки та дати оцінку внутрішніх і зовнішніх загроз промислового підприємства, які виникають в процесі управління.

Матеріали дослідження. Сучасні умови господарювання, що характеризуються значним впливом фінансової кризи, вимагають обов'язкового включення в стратегію стійкого розвитку промислових підприємств заходів, які дозволяють мінімізувати зовнішні та внутрішні загрози економічній безпеці підприємства.

Ураховуючи безперечну наявність взаємозв'язку між переліком внутрішніх і зовнішніх загроз та формуванням системи економічної безпеки промислового підприємства, можна визначити напрямки її зміцнення, розробити основні шляхи запобігання внутрішнім загрозам, які будуть спрямовані на досягнення основної мети – зміцнення рівня економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека підприємства - це стійкий стан його захищеності від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, дестабілізуючих чинників, при якому забезпечується стабільна реалізація основних комерційних інтересів і цілей статутної діяльності.

Існують два підходи до визначення економічної безпеки. Перший підхід заснований на використанні понять загрози і захищеності від загроз. Другий підхід, уникаючи вживання поняття загрози у визначенні безпеки, базується на управлінських або економічних поняттях: ефективність, досягнення мети, функціонування, розвиток. Існують також визначення, що об'єднують або змішують обидва підходи. Підхід, заснований на боротьбі з загрозами, по ефективності повинен бути свідомо нижче, ніж підхід, заснований на підтримці режиму нормального функціонування, в силу його обмеженості, як в області впливу, так і методів впливу. Більш докладно різниця в підходах буде освітлена нижче. Хотілося б також коротко зупинитися на такому питанні, як види безпеки.

В даний час можна зустріти такі терміни: економічна безпека підприємства, корпоративна безпека, безпека підприємства, що позначають зазвичай одне і те ж поняття. Також по тим або іншим критеріям виділяють наступні види безпеки: економічна, фінансова, комерційна, інформаційна, кадрова, психологічна, фізична, пожежна, і т.д. [20,21].

Загроза. В даний час в літературі існує багато понять: «загроза економічній безпеці», «загроза безпеці підприємництва», зі схожим змістом. Наведемо деякі визначення загрози: «... будь-який конфлікт цілей із зовнішнім середовищем або внутрішньою структурою і алгоритмами функціонування ». «... Реально чи потенційно можливі дії або умови навмисного або випадкового (ненавмисного) порушення режиму функціонування підприємства шляхом нанесення матеріальної (прямої або непрямої) шкоди, що приводить до фінансових втрат, включаючи і упущену вигоду» «... потенційно можливі або реальні події, процеси, обставини або дії зловмисників, здатні завдати моральну, фізичну або матеріальну шкоду ». «... такий розвиток подій, дія (бездіяльність), в результаті яких з'являється можливість або підвищується ймовірність порушення нормального функціонування підприємства і недосягнення ним своїх цілей, зокрема, нанесення підприємству будь-якого виду збитку ». Хотілося б порівняти близьку категорію - підприємницький ризик. Під підприємницьким ризиком розуміють «економічну категорію, яка кількісно (та й якісно) виражається в невизначеності результату наміченої до здійснення підприємницької діяльності, що відображає ступінь неуспіху (або успіху) діяльності підприємця (фірми) в порівнянні з заданими результатами. Іноді виділяють іншу категорію - господарський ризик. Так, дано таке визначення: «господарський ризик - це спосіб ведення господарства в непередбачених умовах (обставинах), при якому створюються завдяки особливим здібностям підприємця можливості та необхідність запобігати, зменшувати несприятливий вплив стохастичних умов і отримувати в цих умовах підприємницький дохід» [22].

Таким чином, ризик - це ведення діяльності в умовах невизначеності, або ж взагалі сама невизначеність умов і результатів діяльності, а загроза - це вже цілком певний негативний розвиток подій. Отже, можна сказати, що загроза - це реалізований по небажаному варіанту ризик, або заздалегідь відомий сценарій несприятливого розвитку подій, відповідно виходить за рамки поняття нормальної невизначеності умов господарської діяльності. Варто зауважити, що ідеологічна схожість понять «ризик» і «загроза» призводить до необхідності чітко розділити сфери дії служб підприємства. Справа в тому, що на підприємстві можуть бути створені служба безпеки, служба внутрішнього контролю, служба внутрішнього аудиту, а також підрозділ, що займається управлінням ризиками (ризик-менеджмент). Вони вирішують по суті суміжні або схожі завдання. Неправильна організація роботи та взаємодії цих служб може призвести до як наявності «неохоплених» жодною з цих служб областей у фінансово-господарській

діяльності підприємства, так і до непотрібного дублювання діяльності. У літературі існує безліч класифікацій загроз економічній безпеці підприємства:

- по джерелу (внутрішні, зовнішні);
- за природою виникнення (політичні, кримінальні, конкурентні, контрагентські, інші);
- по ймовірності реалізації (реальні, потенційні);
- по об'єкту посягання (інформація, персонал, фінанси, товарно-матеріальні цінності, ділова репутація, інше);
- по можливості прогнозування (прогнозовані, непрогнозовані);
- за величиною очікуваного збитку (катастрофічні, значні, що викликають труднощі);
- інші класифікаційні ознаки.

Абсолютно аналогічним чином в літературі класифікуються і ризики, що ще раз свідчить на користь того, що загроза - це варіант (або стадія) розвитку ризику. Тема управління ризиками (ризик-менеджмент) досить часто висвітлюється в літературі з безпеки. Хотілося б також зазначити, що для практичних цілей найбільш важливі наступні класифікації загроз економічній безпеці:

- за величиною очікуваного збитку;
- по можливості настання;
- по можливості (відносній вартості) протидії;
- по співвідношенню характерного часу від моменту виявлення виникнення загрози економічній безпеці до нанесення економічного збитку або моменту настання неминучості нанесення ЕЗ підприємству і часу відповідної реакції - протидії підприємства, що усуває цю загрозу;
- за ступенем мотивації суб'єкта загрози. [20,21].

Аналізуючи суттєві загрози забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання в Україні, доцільно виділити наступний їх перелік [23]:

- повільніше реагування державних інституцій на зміну умов господарювання порівняно з адаптацією до них підприємств;

- недостатня активність національних підприємницьких структур щодо участі у процесах розробки державної політики і прийняття рішень, низька якість роботи системи державного управління економічною безпекою підприємництва;
- нестача робочої сили та тіньова зайнятість;
- поширення практики рейдерства як механізму захоплення влади над підприємством за допомогою державного апарату управління.
- ненормована приватизація, що призвела до привласнення значних ресурсів без значних витрат, а також до спроб перерозподілу власності зокрема й кримінальним шляхом;
- загибель слабких, неефективних підприємств, які не витримують ринкової

конкуренції – через 1-4 роки роботи на ринку;

- відсутність чіткої системи правового захисту приватного підприємництва.

Корпоративна економічна безпека - це забезпечення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загроз і створення умов стабільного функціонування основних її елементів.

Корпоративна безпека включає в себе велику кількість понять, регламентів і систем: це й ефективний процес виробництва та реалізації продукції, і забезпеченість фінансовими ресурсами, і режим захисту комерційної таємниці, внутрішня робота зі співробітниками з метою запобігання негативних явищ, і внутрішня контрозвідка, і службові розслідування за загрозливими безпеці сигналами й фактами, й інформаційно-аналітична робота в інтересах безпеки та, нарешті, технічний і фізичний захист підприємства, організації, установи.

Крім усього вищенаведеного корпоративна безпека покликана забезпечувати стан захищеності майнових інтересів власників бізнесу, систем гарантій і заходів, які забезпечують: контроль власників за належністю їм компанії, можливість своєчасного запобігання конфліктів із співвласниками, менеджмент, наявність механізмів захисту у випадку порушень прав власника бізнесу іншими особами.

Головна мета корпоративної економічної безпеки - забезпечення її сталого і максимально ефективного функціонування в умовах сьогодення, створення високого потенціалу розвитку і зростання підприємства в майбутньому.

Стійкість - це поняття, що відображає міцність і надійність функціонування підприємств в режимі прийнятої стратегії. Стійкості та економічної безпеки загрожують одні й ті ж фактори. Втрата стійкості, тобто вихід з режиму прийнятої стратегії, вже сигналізує про наявність поки тільки загрози корпоративній економічній безпеці. До певної кількісної межі негативні явища у функціонуванні підприємств являють собою порушення її стійкості, не викликаючи загроз економічній безпеці. Однак ці порушення, досягнувши певного кількісного рівня, перетворюються на порушення економічної безпеки.

Різниця в поняттях «корпоративна економічна безпека» та «стійкість» не так якісна, скільки кількісна. Стійкості та економічній безпеці загрожують одні й ті ж фактори.

Перша зовнішня загроза корпоративній економічній безпеці, безумовно, це втрата своєї позиції на ринку товару, тобто неможливість збуту свого товару. Наслідком цього є втрата прибутку.

Причини виникнення цієї загрози:

1) загальноекономічна ситуація в країні, а для підприємства - експортера також і ситуація в світі;

2) значні технічні та технологічні зрушення, що викликають зміну попиту на окремі види товарів;

3) агресивна політика конкурентів;

4) зміна політико-економічної ситуації.

Друга зовнішня загроза корпоративній економічній безпеці підприємства – це негативна зміна фінансової ситуації в країні, що істотно і в гірший бік міняє умови функціонування підприємства.

Перерахуємо фактори, що викликають ці негативні зміни.

- 1) зміна податкової та митної політики;
- 2) загрозою, що йде від фондового ринку, є зниження вартості на ньому власних акцій, тобто зниження рівня капіталізації підприємства;
- 3) великий вплив на стійкість функціонування підприємства надають умови кредитування;
- 4) платіжна недисциплінованість покупців.

На відміну від зовнішніх, головні і найбільш ймовірні внутрішні загрози корпоративній економічній безпеці підприємства в даний час лежать скоріше не у фінансовій, а у виробничій сфері. Це, насамперед, загроза масового вибуття застарілих елементів основних засобів, недостатнє оновлення та втрата через це виробничого потенціалу.

До внутрішніх загроз корпоративній економічній безпеці можна віднести такі, які є в певній мірі є дзеркальним відображенням зовнішніх загроз. Вище були розглянуті фактори, які викликають зовнішні загрози економічній безпеці підприємства. Це – технічні та технологічні зрушення, які викликають зміну попиту на окремі види товарів і вимог до їх якості, а також зниження цін на продукцію підприємства.

Зовнішню загрозу зниження цін можна розглядати як внутрішню загрозу високих витрат виробництва. Ця загроза тісно пов'язана з попередньою. У світі постійно виникають технічні нововведення, які дозволяють знижувати витрати виробництва, що може привести до зниження цін.

Таким чином, економічно безпечним можна вважати такий стан економіки підприємства, при якому забезпечується надійний захист від зовнішніх і внутрішніх факторів, що загрожують його функціонуванню та існуванню, а економічно стійким – можливість функціонувати в режимі, прийнятому стратегічним планом [24].

Найважливішим елементом забезпечення економічної безпеки підприємства є стратегічне планування і прогнозування його економічної безпеки, яке має бути частиною стратегічного планування бізнесу та діяльності підприємства.

Стратегія економічної безпеки – це сукупність найбільш значущих рішень та заходів, спрямованих на забезпечення прийнятного рівня безпеки функціонування підприємства. Можна виділити такі типи стратегій корпоративної економічної безпеки підприємства:

- орієнтовані на усунення існуючих або запобігання виникнення можливих загроз економічній безпеці;
- націлені на запобігання збитку від впливу існуючих або можливих загроз

економічній безпеці;

- спрямовані на компенсацію збитку в результаті дії загроз економічній безпеці.

Стратегічний план забезпечення економічної безпеки оформляється окремим документом. План містить в собі конкретні заходи щодо забезпечення економічної безпеки, дати початку і завершення та осіб, відповідальних за виконання. За результатами виконання заходів до плану повинні вноситися відповідні зміни. Далі необхідно зробити оцінку фінансування стратегічного плану забезпечення економічної безпеки підприємства. Потім – використовувати ці дані для планування фінансово-господарської діяльності підприємства. Важливим елементом стратегічного плану є регулярні наради робочої групи, до складу якої включають працівників, відповідальних за виконання конкретних заходів та керівництво підприємства з метою контролю виконання планових завдань щодо забезпечення економічної безпеки. Для динамічного коригування стратегічного плану економічної безпеки підприємства необхідно регулярно робити додаткову оцінку і прогноз економічної безпеки.

Стратегічний план корпоративної економічної безпеки повинен включати:

- характеристику зовнішніх і внутрішніх загроз економічній безпеці підприємства;

- визначення та моніторинг факторів, що зміцнюють або руйнують стійкість соціально-економічного та фінансового станів на коротко- й середньострокову перспективу. Одна з цілей моніторингу економічної безпеки підприємства – це діагностика його стану на основі системи показників, що враховують специфічні галузеві особливості, найбільш характерні для даного підприємства, які мають для нього важливе стратегічне значення;

- визначення критеріїв і показників, що характеризують інтереси підприємства та відповідають вимогам його економічної безпеки. Система критеріїв і показників фактичного стану складається підприємствами самостійно, з урахуванням конкретних умов роботи;

- розробку економічної політики, що включає механізми обліку факторів, що впливають на стан економічної безпеки;

- напрямки діяльності підприємства по реалізації стратегії [25].

Загальна схема організації корпоративної економічної безпеки включає такі дії, які проводяться послідовно або одночасно:

- 1) формування необхідних корпоративних ресурсів (капітал, персонал, прав, інформація, технологія);

- 2) загальностратегічне прогнозування та планування економічної безпеки за функціональними ознаками;

- 3) стратегічне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;

- 4) тактичне планування економічної безпеки за функціональними складовими: фінансовою (досягнення максимально ефективного використання

корпоративних ресурсів); інтелектуальною та кадровою (збереження та розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, ефективне управління персоналом); техніко-технологічною (ступінь відповідності застосовуваних на підприємстві технологій сучасним світовим аналогам); політико-правовою (всестороннє забезпечення діяльності підприємства, дотримання чинного законодавства); інформаційною (ефективне інформаційне забезпечення господарської діяльності); екологічною (дотримання екологічних норм, мінімізація втрат від забруднення навколишнього середовища); силовою (забезпечення фізичної безпеки працівників фірми та збереження майна);

5) тактичне планування фінансово-господарської діяльності підприємства;

6) оперативне управління фінансово-господарською діяльністю підприємства;

7) здійснення функціонального аналізу рівня економічної безпеки;

8) загальна оцінка досягнутого рівня економічної безпеки.

Кожне підприємство розробляє власну довгострокову стратегію формування високого рівня економічної безпеки підприємства. За основу такої програмної довгострокової стратегії беруться основні чинники, що формують належний рівень економічної безпеки підприємства. До них можуть включатися окремі чинники, які мають конкретне і безпосереднє значення тільки для певного господарюючого суб'єкта. Така довгострокова стратегія економічної безпеки підприємства має включати певні додаткові параметри, які гарантують як внутрішню, так і зовнішню економічну безпеку. До них слід зарахувати такі:

1. Надійне електропостачання. Як правило, щоб гарантувати надійну роботу підприємства необхідно мати два джерела електропостачання. А на особливо важливих виробництвах має бути передбачене власне резервне джерело електропостачання (дизель-електростанція).

2. Резервне теплопаропостачання, якщо підприємство підключене до районної теплоцентралі.

3. Технічна, технологічна і питна вода, яка використовується на виробничі цілі в більшості підприємств: має бути власне джерело води, а якщо вода використовується з центрального водопроводу, то відповідний резерв води.

4. Страховий запас відповідних матеріально-сировинних і технічних ресурсів, який має бути створений на підприємствах, що сприятиме стабільній роботі підприємства за певних ситуацій.

5. Платоспроможність споживачів продукції підприємства, яке повинне володіти ситуацією.

6. Надійність транспортних засобів з доставки матеріальних ресурсів і постачання продукції споживачам.

7. Передбачені заходи з охорони ресурсів і матеріальних цінностей, складських приміщень, організована охорона всього підприємства. З цієї метою

мають бути створені відповідні засоби як внутрішньої, так і зовнішньої інформації і сигналізації.

У програму можуть включатися й інші заходи залежно від специфіки діяльності суб'єкта господарювання. Розроблена власна довгострокова програма стратегії формування високого рівня економічної безпеки підприємства, після відповідного обговорення і погодження, затверджується керівником підприємства і є обов'язковою для всіх працівників, яких вона стосується. Глибоко продумана стратегічна програма сприяє стабільній роботі підприємства і гарантує високий рівень його економічної безпеки.

Така довгострокова програма має підтримуватись відповідними матеріальними і фінансовими ресурсами. Як правило, контроль за її виконанням здійснює один із заступників керівника підприємства [26].

Висновки. Стратегічний розвиток можна трактувати як процес вдосконалення діяльності підприємства, що спрямований на більш ефективне його функціонування та досягнення цілей в довгостроковій перспективі. Це свого роду перехід підприємства на вищий рівень розвитку.

Корпоративна економічна безпека та стратегічний розвиток взаємно пов'язані, вони є взаємозалежними економічними категоріями. Адже уміло розроблена стратегія розвитку передбачає застосування дієвих заходів щодо підвищення рівня корпоративної економічної безпеки [27].

Список літератури: 1. Закон України «Про основи національної безпеки» від 19.06.2003 № 964-IV зі змінами та доповненнями 2. *Берега З. В.* Суть та складові економічної безпеки підприємства / З. В. Берега // Наука й економіка. – 2009. – № 4. – С.59-64 3. *Власюк О. С.* Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку/ О. С. Власюк; Нац. ін-тпробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. – К., 2008. – 48 с. 4. *Герасимчук З. В.* Економічна безпека регіону: діагностика та механізм забезпечення/ З. В. Герасимчук, Н. С. Вавдію. – Луцьк: Надтир'я, 2006. – 244 с. 5. *Ільяшенко С. М.* Складові економічної безпеки підприємства підходи до їх оцінки / С. Н. Ільяшенко// Актуальні проблеми економіки. – 2003. – № 3. – С.12-19. 6. *Кравчук П. Я.* Сутність та передумови виникнення поняття корпоративної безпеки підприємства/ П. Я. Кравчук// Науковий вісник Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки. – № 1. – Луцьк: РВВ «Вежа» ВДУ ім. Лесі Українки, 2005. – С.165-170. 7. *Мунтян В.І.* Економічна безпека України / В.І. Мунтян. – К.: КВІЦ, 1999. – 463 с. 8. *Нусінов В.Я.* Методологічні аспекти оцінки корпоративної безпеки акціонерних товариств/ В.Я. Нусінов, О.М. Молодечська// Научный вестник ДГМА. – 2009. – №1. – С. 276-280. 9. *Франчук В.І.* Теоретичні засади корпоративної безпеки / В.І. Франчук// Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 7. – С.161-167. 10. *Цигилик І.І.* Економічна безпека підприємства в системі внутрішнього Економічного механізму/ І.І. Цигилик// Економіка. Фінанси. Право. – 2004. – №12. – С.3-5. 11. *Бендіков М. А.* Экономическая безопасность предприятия в условиях кризисного развития / М. А. Бендіков// Менеджмент в России и за рубежом. – 2000. – № 2. – С. 17-30. 12. Основы экономической безопасности. (Государство, регион, предприятие, личность) / Под. Редакцией Е. А. Олейникова. – М.: Экономика, 2000. – 271с. 13. *Шльков В.* Экономическая безопасность предприятия (во что обходится хозяйствующим субъектам защита собственности и способы минимизации возможных потерь) / В. Шльков// РИСК. – 1997. - № 6 – С. 61- 63. 14. *Ярочкин В.И.* Система безопасности фирмы/ В.И. Ярочкин. – М. : , 2003. – 352 с. 15. *Кузенко Т. Б.* Планування економічної безпеки підприємств в умовах ринкової економіки: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.06.01 / Європейський ун-т фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу. — К., 2004. — 18 с. 16. *Козаченко Г. В.* Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія / Г. В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. – К. : Лібра, 2003. – 280 с. 17. Економіка підприємства: підручник/ За заг.

ред. д-ра екон. наук, проф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2003. – 608с. **18.** Соснин А. С. Менеджмент безопасности предпринимательства : [учеб. пособие] / А. С. Соснин, П. Я. Прыгунов. – К. : Изд-во Европ. ун-та, 2002. – 559 с. **19.** Кравчук О. Я. Діагностика та механізм забезпечення корпоративної безпеки підприємства : [монографія] / Олег Ярославович Кравчук, Павло Ярославович Кравчук. – Луцьк : Надстир'я, 2008. – 256 с. **20.** Вечканов Г. С. Экономическая безопасность: Учеб. для вузов. — СПб. Питер, 2007. — 384 е.: ил. — (Сер. "Учебник для вузов"). **21.** Беспалько А.А., к. э. н., генеральный директор ООО «ЦПКБ». Экономическая безопасность предприятий. Понятия, подходы, принципы. - М.: Директор безопасности, 2011г. **22.** Варналії З.С. Основи підприємництва. – К.: Знання-Прес, 2002. – 239 с. **23.** Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект: навч. посіб. / М.І. Камлик – К.: Атіка, 2005. – 432с. **24.** Экономическая безопасность России: Общий курс: Учебник / Под ред. В.К. Сенчагова. 2-е изд. - М.: Дело, 2005. - 896 с. **25.** Черникова Є.Г., Тарасьєва Л.В. Основні напрямки забезпечення економічної безпеки підприємства // матеріали міжнародної науково-практичної конференції: «Проблеми забезпечення економічної безпеки». – Донецьк, ДонНТУ, 2001. – с. 163-165. **26.** Судакова О. І., Гречко Д. В., Шкурний А. В. Стратегія забезпечення належної економічної безпеки підприємства / О. І. Судакова, Д. В. Гречко, А. В. Шкурний. – [електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/4_SVMN_2007/Economics/18818.doc.htm. – Назва з екрану. **27.** Блиникова С. Н. Управление экономической безопасностью промышленного предприятия: Дис. канд. экон. Наук 08.00.05. М.: РГБ, 2006 г.

Надійшла до редколегії 27.11.2013

УДК 658

Стратегія економічної безпеки підприємства як фактор зменшення впливу зовнішніх та внутрішніх загроз/ О.І. Линник , Н.В. Артеменко // Вісник НТУ „ХПІ”. Серія: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Х.: НТУ „ХПІ”. - 2013. - № 67 (1040) - С. 159-169. Бібліогр.: 2 назв.

Раскрыта сущность понятия «корпоративная экономическая безопасность» и «стратегия корпоративной экономической безопасности», выделены их основные составляющие, рассмотрено определение внутренних и внешних угроз предприятию, разработаны основные пути предотвращения внутренних угроз, которые будут направлены на достижение основной цели - укрепления уровня экономической безопасности предприятия.

Ключевые слова: экономическая безопасность предприятия, корпоративная безопасность, внешние и внутренние угрозы, устойчивость, стратегия экономической безопасности, экономический рост.

The essence of the concept of "corporate economic security" and "strategy of corporate economic security," highlighted their main components, consider the definition of internal and external threats to the enterprise, developed basic ways to prevent internal threats that will be used to achieve the main goal - to strengthen the level of economic security.

Keywords: the essence of the concept of «corporate economic security» highlighted its main components, a strategy of corporate economic security is also considered the definition of internal and external threats to the enterprise.